

Коптевський О. Ю.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Моїсеєнко Д. М.,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕНСАЦІЇ СУДОВИХ ВИТРАТ НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Проблематика компенсації судових витрат на правничу допомогу являється доволі актуальною темою та стосується як адвоката, так і сторони цивільного процесу, яка звернулася за правовою допомогою та в майбутньому бажає отримати компенсацію судових витрат у суді.

У рамках цивільно-правових відносин між адвокатом та особою, якій він надає правничу допомогу в цивільному процесі, оплата може встановлюватися за взаємною згодою на власний розсуд сторін договору про надання правової допомоги.

Відтак, під час вирішення питання компенсації судових витрат на правничу допомогу досить часто в цивільному процесі вирішуються такі питання:

- реальну доведеність витрат;
- пропорційності;
- критеріїв їх оцінки.

При цьому, для забезпечення можливості компенсації зазначених витрат необхідно враховувати вимоги чинного цивільного процесуального законодавства при визначенні розміру, порядку оплати та документів, що оформлюють оплату послуг юриста [1].

З-поміж іншого, до витрат, які пов'язані із розглядом цивільної справи входить саме оплата послуг за правничу допомогу.

Такі витрати відшкодовується за рішенням суду, у випадку, якщо сторона заявить вимогу про компенсацію даних витрат.

Варто також наголосити на то, що суди в цьому аспекті не мають повноважень на втручання у правовідносини, які мають фінансовий характер, між адвокатом і його клієнтом.

Натомість суди зобов'язані оцінити суму витрат на адвоката, при цьому враховуючи їх фактичну обґрунтованість, які підлягають присудженню.

При цьому безпосередньою підставою для відмови у компенсації судових витрат є пропущення строків подання попереднього розрахунку таких витрат. Проте, зауважу, про те, що сторона залишається під ризиком неотримання належної компенсації судових витрат, а дане питання залишається на розсуд суду.

Досліджувані судові витрати розподіляються за результатами розгляду цивільної справи, не зважаючи на те, фактично вони оплачені сторони/третій стороні або потрібно лише заплатити у випадку, коли було підтверджено обсяг наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості.

Визначальною є позиція Великої Палати у справі № 910/12876/19, в рамках якої касаційний суд стягнув на користь відповідача близько 140000 грн. за представництво його інтересів у суді касаційної інстанції. Зокрема, суд звернув увагу на:

1) умови договору про надання послуг (погодинні ставки працівників адвокатського об'єднання відповідно до займаної посади та максимально можливі суми витрат, які може понести клієнт, за розгляд справи адвокатським об'єднанням в кожній з 3-ох інстанцій);

2) витрачений час на певний вид робіт (підготовка додаткових пояснень, підготовка до судових засідань, аналіз матеріалів судової справи, тощо);

3) докази, надані відповідачем на підтвердження реальності витрат (протокол наданих послуг, акт надання послуг, рахунок на оплату, копія платіжного доручення).

Однак, при розгляді вищевказаної справи колегія суддів не була одноставна щодо стягнення з позивача вказаної суми [3].

В цілому практика цивільного судочинства не дає однозначного тлумачення закріплених у законодавстві критеріїв щодо питання відшкодування витрат на правничу допомогу, незважаючи на наявні змістовні висновки щодо правової допомоги.

Таким чином, можна сподіватися, що з часом судова практика також сформує спільні позиції щодо тлумачення критеріїв у питанні винагороди за правову допомогу [2].

Зважаючи на аналіз судової практики останніх років, можна стверджувати що існує неоднозначність підходу вищої судової інстанції до питання компенсації витрат на професійну допомогу, яка значною мірою зводиться до зменшення понесених витрат.

Відтак, необхідно враховувати те, що на практиці сторона, яка понесла значні витрати на адвокатів, не може повністю розраховувати на повну компенсацію їх витрат.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що зміни існуючого підходу на користь повного відшкодування фактично понесених витрат на професійну допомогу відповідатимуть міжнародній практиці та позитивно вплинуть на ефективність вирішення спорів.

Список використаних джерел:

1. Актуальний погляд Верховного Суду на відшкодування витрат на професійну правничу допомогу. 2022. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/209003_aktualniy-poglyad-verkhovnogo-sudu-na-vdshkoduvannya-vitrat-na-profesyну-pravnichu-dopomogu.
2. Особливості компенсування витрат на правничу допомогу у цивільному процесі. 2020. URL: <https://everlegal.ua/osoblyvosti-kompensuvannya-vytrat-na-pravnychu-dopomogu-u-tsyvilnomu-protsesi>.
3. Актуальний погляд Верховного Суду на відшкодування витрат на професійну правничу допомогу. 2022. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/209003_aktualniy-poglyad-verkhovnogo-sudu-na-vdshkoduvannya-vitrat-na-profesyну-pravnichu-dopomogu.